

SZLOVÁKIAI
PEDAGÓGUSOK

NOVÁK MONIKA

„A PEDAGÓGUS CSAK AKKOR LEHET EREDMÉNYES, HA HITELES”
BESZÉLGETÉS VÖRÖS MÁRIÁVAL

Vörös Mária, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége alelnöke, a komáromi Jókai Mór Alapiskola egykori igazgatója határozott, megfontolt, kiegyensúlyozott, kiváló pedagógiai érzékkel rendelkező, mégis visszafogott és kellő alázattal bíró szakember. Emberi tartása követendő példaként szolgálhat a jövő nemzedéknek. Munkásságát az Áder János köztársasági elnök által adományozott Magyar Arany Érdemkereszt állami kitüntetéssel jutalmazták 2021. augusztus 20-án, melyet Magyarország Pozsonyi Nagykövetségén vehetett át.

Megtiszteltetés, hogy vele beszélgethettem életének fontos állomásairól, a pedagógiáról, a nevelésről és tanításról vallott nézeteiről.

■ Marika, hogyan tudta meg, hogy átvehetted ezt a rangos elismerést és mi volt az első gondolatod?

■ A díjra a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége jelölt – előttem a legnagyobb titokban. Magyarország pozsonyi nagykövetségétől jött a hír, hogy felterjesztettek a kitüntetésre és augusztus 20-án kerül sor annak ünnepélyes átadására.

Alig akartam hinni a fülemnek, hogy valóban rólam van szó. Bevallom, nagyon meghatódtam. Őszintén köszönöm mindazoknak, akik érdemesnek tartottak erre az elismerésre.

■ Miért lettél pedagógus? Családi hagyományokat követtél vagy más hatások indítottak el ezen az úton?

■ Nincs pedagógus az elődeim között, de a szüleimnek állítólag egy óvó néni jó érzékkel megjósolta, hogy pedagógus lesz belőlem.

Utólag visszagondolva, az alap- és középiskolában is mindig figyeltem a tanárait, nemcsak a magyarázataikat, a kommunikációjukat, hanem a gesztusaikat, a hangulatot, amelyet kialakítottak az órán, a hozzáállásukat hozzánk, diákokhoz, a tantárgyhoz, melyet tanítottak.

A tanárim és szüleim hatására fordultam a társadalomtudományok felé, könnyen és szívesen tanultam a nyelvet, a történelmet, a földrajzot. Rengeteget olvastam, a könyv ma is mindennapi szellemi táplálékom. Legkedvesebb számomra a magyar nyelv és irodalom volt, de érdekelt a pedagógia és a pszichológia is. Egyetemi diplomámat az ELTE Böl-

csészkarán, magyar-pszichológia szakon szereztem. Hazatérve a komáromi nevelési tanácsadóban helyezkedtem el pszichológusként, de zömmel adminisztratív feladatokat végeztünk, mert annak a sokoldalú pszichológusi munkának, amelyre készültem, hazai körülmények között még nem voltak meg a feltételei. Már az is nagy előrelépés volt, hogy bevezettük az iskolaérettségi vizsgákat, így kapcsolatba kerültem a járásban működő óvodákkal, iskolákkal. Egy idő után váltottam és tanítani kezdtem.

■ Van olyan pedagógus az életedben, akinek a személyisége befolyásolta a szakmai pályádat?

■ Állítom, a tanári minta meghatározó lehet egy-egy ember pályájának alakulásában. Szerencsésnek mondhatom magam, mert emlékeimben sok kiváló pedagógus él, akiknek hálával tartozom mindazért, amit tőlük kaptam: a tudás mellett emberi, erkölcsi tartást, a minőség iránti fogékonyságot és igényt. Többeket is említhetnék, de hármat név szerint kiemelnék: Ružička Zsuzsannát, alapiskolai osztályfőnökömet, aki szakmai

tudása mellett innovatív módszereivel nyugozott le bennünket. A gimnáziumban a legendás Gáspár Tibor magyarórái élményszámba mentek, neki köszönhető, hogy úgy döntöttem, a magyar szakot választom, az egyetemen pedig Fábián Pál, a nyelv-művelés és a helyesírás egyik legnagyobb szakembere volt éveken keresztül az egyik mesterem.

■ Hosszú évekig a komáromi Jókai Mór Alapiskola igazgatójaként töltötted be egy közösségben a lámpás szerepét. Tanúja voltam, mekkora tisztelettel fordulnak még ma is feléd egykori munkatársaid. Biztosan megfogalmaztad pedagógiai hitvallásodat. Megosztanád velünk?

■ Ezt a szakmát teljes odaadással, felkészülten, odafigyeléssel és empátiával, hivatásként szabad csak művelni. A jó pedagógusban ösztönösen működik a kreativitás, a felfedezni vágyás, a szüntelen tenni akarás. Akkor tud kiteljesedni, ha támogató, érzelmi biztonságot nyújtó légkör veszi körül, világos és egyértelmű követelményrendszerrel, megfelelő önállósággal tisztelik meg. Meggyőződésem, hogy ehhez a pályához elengedhetetlen a hitelesség, a gyerekek szeretete és mellette mindehhez jó adag türelem, következetesség és derű is szükségeltetik.

■ Az irányításod alatt számos változást élt meg a komáromi Jókai Mór Alapiskola. Intézményvezetőként melyik innovációra vagy ma is a legbüszkébb?

■ Talán az egészsznapos oktatási-szervezési forma az, amelyről ismerhetik az iskolát. Jó érzés tudni, hogy tőlünk indult, és szinte az egész országban alkalmazzzák, úgy, hogy mindenhol az adott iskola feltételeihez igazítják. Reménykedem, hogy egyszer állami, fenntartói szinten is felismerik a benne rejlő lehetőségeket, és megfelelő anyagi forrásokat rendelnek hozzá.

Ugyanakkor a Jókai Mór Alapiskola arculatának kialakításakor lényeges volt a pedagógiai programnak az a része, amely az anyanyelv mellett a művészeteket, vagyis a zenét, a képzőművészetet, a néptáncot emelte ki, és ez a tanórák számában is megjelent. A művészetekkel való nevelés segítségével az érzelmi intelligencia fejlesztését tűztük ki célul. Ezekből a (sokszor mostohán kezelt) tantárgyakból igen színvonalas képzést nyújtottunk a tanulóknak, és ez az iskola egészének klímájára is pozitív hatással volt.

■ Az iskola sikeressé elsősorban akkor válhat, ha a gyermek – pedagógus – szülő hármasa hatékonyan működik együtt. Mennyire és miért érezted fontosnak a támogató szülői háttér?

■ Egy iskolában az adott szülői háttér megkönnyítheti vagy megnehezítheti az együttműködést. Mi javarészt középiskolai végzettségű szülők gyermekeit neveltük, tanítottuk, sok családból több generáció is az iskola padjait koptatta, fogalmazhatnék úgy is, visszatérők voltak. Ez mindig segítette a közös munkát. A szülő számára a gyermeke a legfontosabb, éreznie kell, hogy az iskola ebben partner. Azzal viszont soha nem tudtam azonosulni, hogy az iskola legyen a nevelés első számú színtere. A szülői minta és felelősség nem pótolható, nem ruházható át az oktatási intézményekre.

■ A jó iskolában minden a gyermekért történik. A pedagógus hatása végigkíséri a gyermekek személyiségének fejlődését. A tudásuk bővítésén kívül mit tartottál szem előtt az ő formálásukban?

■ A gyerekeknek szüksége van a biztonságra, éreznie kell, hogy szeretik, elfogadják őt olyannak, amilyen, és meglátják benne a jót, az értékeset, az egyedit. Ha erre sikerül rátalálni, a határ a csillagos ég! Nyilvánvaló, hogy nem rendelkezik mindenki kiváló képességekkel, de önmagához mérten fejlődhet, és ennek érdekében mindent meg is kell tennie a pedagógusnak. A minőségből soha nem szabad engedni, mert a gyerekeknek a legjobb is csak jó.

■ Biztosan van több sikertörténet a tarsolyodban, melynek során azt érezted, megváltoztattad egy gyermek életének alakulását.

■ Igazgatóként a felső tagozat egy-egy osztályában tanítottam magyar nyelvet és irodalmat. Legtöbbször a nehezebben kezelhető, problémás osztályokat választottam. Azon igyekeztem, hogy a rendre alul teljesítő tanulók átlépjenek saját korlátaikon, bizonyítsák saját maguknak, hogy többre képesek. Kellő odafigyeléssel, megfelelő hozzáállással a saját erejükből érték el sikereket, mindez növelte az önbizalmukat.

■ Van-e olyan tanítványod, aki ma, felnőttként valamilyen területen ismertté vált?

■ Számos tanítványunkat sorolhatnám, akik idehaza vagy külföldön valamilyen szakterületen sikeresek, színésztől kezdve a televíziós műsorvezetőn keresztül a

tudósig, egyetemi tanárokig. Büszkék vagyunk minden diákunkra, aki (szak)emberként tisztességesen megállja a helyét, legyen az az élet bármely területe.

■ Ma is az SZMPSZ alelnöki posztját töltöd be. Hogyan kerültél kapcsolatba a szövetséggel?

■ Az SZMPSZ-nek létrejöttétől kezdve tagja vagyok. Tisztséget először helyi, járási szinten vállaltam, mert az intézményvezetői munkámat tartottam elsődlegesnek. Országos alelnöki posztot Pék László, majd a néhai Jókai Tibor és most Fekete Irén elnöksége alatt töltök be. Mindhárman más-más módon tettek rendkívül sokat a szövetségért, és én mindig igyekeztem segíteni ebbéli munkájukat. A legnehezebb időszakot Jókai Tibor korai halála jelentette számomra.

■ A pedagógián kívül a hétköznapiakban mivel töltöd szívesen a szabadidődöt?

■ A szabadidőnek mostanság híján vagyok, szívesen tölténék még több minőségi időt az unokáimmal, a barátaimmal, színházba járnék és sokat utaznék. Azt a kevés szabadidőt, amivel rendelkezem, olvasással töltöm és egy-egy jó filmet is szívesen megnézek kikapcsolódásként.

■ Ha üzenni szeretnél a ma szárnyukat bontogató ifjú kollégáknak, milyen tanáccsal illetnéd őket?

■ A pedagógus csak akkor lehet eredményes, ha hiteles. Ismerjék meg önmagukat, tudatosítsák az előnyeiket és a gyengéiket, tegyenek meg mindent a saját fejlődésükért, mert ez a pálya folyamatos megújulást követel. De ebben rejlik a varázsa is: soha nincs két egyforma hétköznapi, tanóra, tanítvány, és minden pillanatban létrejöhet a csoda, amely megerősít abban, hogy a tanítás, az együttlét a gyerekekkel, a világra való rácsodálkozás élmény és öröm forrása. Müller Péter szavait ajánlom minden ifjú és kevésbé ifjú kollégám figyelmébe: „Minden pedagógus a lényével nevel. Nem az a lényeg, hogy mit mondasz vagy mire tanítod a gyermeket, hanem az, hogy ki vagy te, mit sugárol ki magadból. Kit lát a gyermek, ha téged lát? A valódi nevelés nem szavakon át, hanem a lélek és a tett sok ezer láthatatlan csatornáján keresztül működik.”

■ Gratulálunk a kitüntetéshez, eredményes munkát, jó egészséget kívánunk! Köszönöm szépen a beszélgetést!